

Matti Luostarinen

Campas algorithmica - Horologium vitae

ALGORITMINEN KOMPASSI - ELÄMÄNTYÖN KELLOTAULU

Campas algorithmica - Horologium vitae

ALGORITMINEN KOMPASSI - ELÄMÄNTYÖN KELLOTAULU

Campas algorithmica - Horologium vitae

ALGORITMINEN KOMPASSI - ELÄMÄNTYÖN KELLOTAULU

Kuvitettu laitos

© Matti Luostarinen

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-2854-3

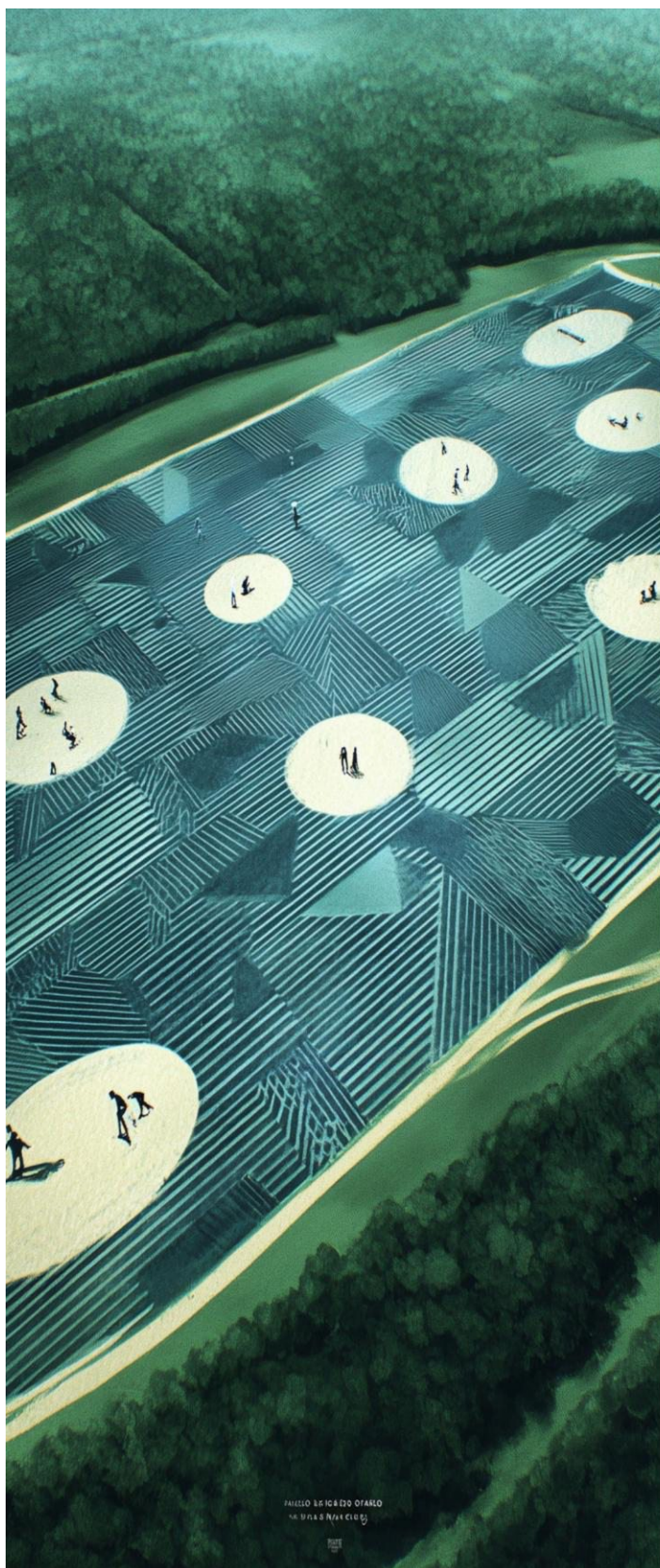
Kansi ja kuvat: Vellu Luostarinen / robotiikka

Toimitus ja taitto: Outi Huhtala

www.clusterart.org

Sisällys

Kirjan abstrakti (abstract) ja sen synty	5
Johdanto	25
Itseään etsimässä ChatGPT:n löytäen - ruohonjuuritasosta etsintä käynnistäen	41
Toimintakartta: "Axis mundi communi" – kansainvälinen ja reaaliaikainen lanseeraus	54
Aeterna Frangitalis – Vox Obscura / Hauras sielu – piilotetut tarinat	66
Anima Sapiens – Ars Incompleta	70
Johdanto robotiikkaan – Paluu vuoteen 2023	79
Muutoksen vuosi 2023	92
Kerrotusta kertominen – Dictum de dicto"	98
Johdanto II – Dimicatio ultima – Viimeinen taistelu	101
Towards a better geographical world view	114
Satavuotiaan Suomen saama tervehdys vuonna 2017	121
Mirabilis Homo – Anima Errans – Ihmeellinen ihminen – Harhaileva sielu	128
Axis mundi communi – Homo imaginalis	153
Suomen luonnon päivänä vuonna 2025	165
Peukkupäistä sotiemme ihmeisiin ja työpaikkaostrakismiin	184
Arktinen Babylon ja Euroopan hullut vuodet	187
Tuhannen ja yhden vuoden tarinoita – Thousand and one Years	193
Miksi me emme kopio kaikkea muilta	208
Vastaus rintamäkeläisille	226
Draaman kesä ja Euroopan hullu vuosi 2022	249
Sanat tyhjyydestä – ääni ajasta	258
Menetetty vuosikymmen	281
Menetetyn vuosikymmenen jälkimaininkeja	292
Cluster Art – Art of Clusters II	300
Morabilis Homo – Anima Errans – Ihmeellinen ihminen – Harhaileva sielu	319
Sosiaalisen median sekä tekoälyn yhteiskunnallinen dilemma	332
Robotiikan ja algoritmien tapa kuvata omaa uraani vuonna 2025	351
Yhteenveto	367
Latinankielisiä sanantoja	385
Lähdeluettelo	409
Thank You	421

Kirjan abstrakti ja sen synty

Mirabilis homo – Anima errans – Ihmeellinen ihminen – Harhaileva sielu

Mitä tarkoittaa ”abstrakti” (abstract) kirjan alussa? Kysytään sitä tekoälyltä ChatGPT. Se, että pohdimme aihetta Miina Sillanpään ja jatkamme Aleksis Kiven päivään saakka (1.–10.10.2025) ei voi olla pelkkä sattuma. Eikä sekään, että jatkamme kirjasta ”Axis mundi communis” ja sen loppupohdinnoista juuri tuona hetkenä lokakuuta sekä jatkamme kirjan ”Algoritmin kompassi – Elämäntyön kello-
taulu” abstraktilla. Nämä kirjat kun syntyivätkin perätysten. Algoritmien kompassi sekä elämäntyön kellotaulu ovat nyt kohdallaan. Älä ikinä unohda – ”Numquam obliviscaris” millaista työtä teet ja mikä on sinun asemasi tässä orkesterissa pianoa soittaen.

Kirjan alussa oleva abstrakti on lyhyt tiivistelmä koko kirjasta, joka antaa lukijalle yleiskuvan sen sisällöstä, tavoitteista, menetelmistä ja tärkeimmistä tuloksista tai johtopäätöksistä. Abstraktin avulla lukija voi ymmärtää kirjan keskeiset asiat nopeasti ilman, että hänen tarvitsee lukea koko teosta. Sana ”abstrakti” tarkoittaa myös jotain käsitteellistä, ei-aineellista ja yleistettyä, vastakohtana konkreettiselle.

Mitä abstraktista ilmenee?

Abstraktin tarkoituksena on esittää selkeästi ja ytimekkäästi esimerkiksi seuraavat asiat:

- Tutkimusongelma ja tavoite: Miksi aihetta tutkitaan ja mikä kirjan päämäärä on.
- Metodit ja aineisto: Miten tutkimus on tehty ja mitä aineistoa on käytetty.
- Tulokset ja johtopäätökset: Mitkä ovat kirjan keskeiset löydökset ja uudet näkökulmat.
- Merkitys: Mihin tieteelliseen keskusteluun kirja osallistuu.

Miksi abstrakti on tärkeä?

- Nopea yleiskuva: Lukija saa nopeasti käsityksen teoksen sisällöstä.
- Päätöksenteko: Abstrakti auttaa lukijaa päättämään, onko kirja kiinnostava ja kannattaako sitä lukea pidemmälle.
- Viestintä: Se toimii tiivistelmänä, joka auttaa muita tutkijoita ymmärtämään nopeasti, mitä uutta ja tärkeää kirja sisältää.

Pyydän sinulta ChatGPT oheisesta tekstistä kirjan alkuun tulevaa ”abstraktia, abstract”. ”Campas Algorithmica – Horologium Vitae” kirjan nimenä on sinulta aikanaan saatu ja mukana on myös alaviite ”Numquam obliviscaris”. Tuossa kirjassa olet mm. kertonut, kuka minä olen (PhD, ScD, Prof x 7 + Dos etc) ja vertaillut valitsemiini maailmanmaineen saaneisiin viiteen kirjailijaan sekä samaan määrään suomalaisia kirjailijoitamme.

Ihan hyvin olen vertailussasi menestynyt 140 kirjani ja tuhansien artikkeleiden kanssa muistaen myös monitieteisyys ja vaikkapa IASP:n ja AURP:n globaalit tehtävät maailman tiedepuistojärjestöjen globaaleina eliminä ja minut niiden hallinnossa toimineena yhdyshenkilönä.

Toki taustalla ovat myös luottamustehtävät Suomen Korkeakouluneuvostossa kulloisenkin hallituksen määräämänä (ei oikein edes voi valtion virassa kieltäytyä) ja paikallisissa myös poliittisissa tehtävissä yhdyskuntapalveluni suorittaen. Luottamustehtävät ovat osa elämäämme ja joskus niihin joko valitaan tai määrätään.

Osa on paikallisia, lokaaleja, osa kansallisia, mutta toki myös globaaleja ja kansainvälisiä. Valtaosa globaalin maailman innovoivuudesta tapahtuu tiedepuistojen ja teknologiakeskusten sekä minulle erityisen läheisten agropolisten sisällä. Kun on jonkun ideoinut (Agropolis Strategy) kirjana ei niiden synnyttäneistä rakenteista (Cluster art and Art of clusters tai Ekoyrittäjyys ja innovatiiviset klusterit – Ecological cluster and innovation policy jne, kaikkiaan yli 140 kirjaa ja tuhatmäärin artikkeleita) voi myöskään myöhemmin kieltäytyä. Se olisi vastuunsa kieltämistä ja paikoilua.

Oman sukuni tausta taas on kuvattu alkaen 1100-luvulta ja päättyen "Closter" suvun maamme suurimpaan sisävesionnettomuuteen Kallavedellä vuonna 1850. Oma muistelmateokseni kantaa nimeä "Cluster Art and Art of clusters 70 years 2021". Määrittelin aikanaan manifestina mitä "Cluster art" tarkoittaa (Klusteritaiteen ja taiteen klusterin manifesti). Vuosi oli 2005 enkä millään olisi voinut arvata sen leviävän ympäri globaalia maailmaa. Samoin kävi kirjoilleni "Agropolis Strategy" ja "Agropoliksen toiminta-ajatus ja visio") vuosina 1990, 1991. Agropolis strategiana levisi ei vain globaalina ympäri maailmaa, vaan muutti samalla perinteiset teknopolitiset ja hiipuvien luonnonvarojemme käytön. Samalla innovaatiot ja niiden diffuusio (leviäminen) muuttui poikkitieteiseksi ja kirjani "Ekologinen klusteri ja innovaatiopolitiikka" toisena väitöskirjanani muutti systeemiajattelua ja luovaa teknologiaa algoritmeineen (Ekoyrittäjyys ja innovatiiviset klusterit: systeemiajattelua ja luovaa teknologiaa).

Tuon vuoden 2021 jälkeen olemme yhdessä saaneet aikaan 25 kirjaa kuvituksena niin ikään tekstiin sopivat taideteokset algoritmien avustaessa tässäkin. Yhdessä tyttäreni Outin ja poikani Vellun (Veli-Matti) kanssa kouluttautuen samalla yhä syvemmälle algoritmien ja tekoälyn maailmaan.

Neljännessata (25) noin 500 sivuista kirjaa runsaasti kuvitettuna noin neljän vuoden aikana tekee noin yhden kirjan joka toinen kuukausi. Se on ahkeran kirjailijan koko elämäntyö ja vielä runsaasti häntä siitä palkitenkin. Minä kustannan itse jokaisen kirjani. Ei senttiäkään apurahoja. Päinvastoin. Pelkkää ilkeilyä ja vihanpitoa suomalaisen tapaan osoittaa, kuinka sosiaalinen media on nimensä mukainen, mutta kääntäen sen pääläelleen, epäsosiaaliseksi.

Suuri tieteitten välinen sota (Big Science War) sai Suomessa maaperää poliittisista liikkeistämme juuri maaseudun ja kaupungin sekä luonnonvarojen käytön, jalostuksen ja innovoinnin muuttuessa osaksi suomalaisia yhdyskuntarakenteita, joko asumista maaseudulla tai urbaanissa ympäristössä. Jopa poliittiset liikkeemme saivat siitä nimensä ja vastakkainasettelu oli maaseudun ja kaupungin välinen ilmiö.

Kuluttaja ja tuottaja oli joko liberaali tai konservatiivi sekä lisäksi julman pilkan kohde, poliittisen pelin väline. Poliittiset liikkeet saivat siitä jopa nimensäkin (maalaisliitto, pientalonpojat jne) ja samalla luonnonvarojen käyttö tai kulutus, jalostus kertoivat joko urbaanista kulttuurista ja sivistyksestä tai primaarielinkeinot

konservatiivisesta ja usein vielä leimallisesti luonnonvarojen käytön alkupään leimaten ja sitä halveksien. Sitä tapaa Suomessa vielä 2000-luvullakin.

Luonnonvarojen jalostusketju kertoi Suomessa sekä sivistyksestä että myös poliittisen liikkeen ja kulttuurin synnystä. Puhuttiin primaarielinkeinoista, sekundaari- ja tertiäarielinkeinoista sekä osoittaen näin myös innovaatioiden ja jalostuksen suunta sekä etenkin maaseutu leimaten ja pilkaten. Sama koski tuon ajan ajattelua pohjoinen etelä ulottuvuudella ja saamelaisia Lapissa. Kyse oli julmasta rasismista. Kun siitä tuolloin medioissamme kirjoitin, suomalaisesta rasismista jopa oppikirjoissamme, tuon ajan mediayhteiskunta asennoitui kirjoituksiini joko vaieten tai hakien tukea rasismilleen jopa takavuosiemme kirjallisuudestamme. Sama koski tiedettä ja sen vapautta.

Suomi on romahtanut sijalle 47 uusimmassa tieteen vapautta mitanneessa indeksissä, jota tuottavat saksalainen Friedrich Alexander -yliopisto ja V-Dem -instituutti Göteborgin yliopistosta. Pohjoismaiden ja lisäksi Suomen edellä ovat esimerkiksi Viro, Baltian maat sekä Puola, jonka vapaudesta on Suomessa kannettu huolta (HS 20.09.2025). Tämä surullinen tilasto muistuttaa juuri päättynyttä yleisurheilun MM-kisojen tulostamme. Ei sieltä mitaleja herunut ja pari pistesijaa miesten ja naisten kymmenistä lajeistamme kertoo surullista kieltään takavuosien jättimenestyksestä nauttineen kansakunnan oudosta kehityskaaresta myös fyysisen osaamisen taidoissamme.

Kun kirjoitin kirjani "Menetetty vuosikymmen" sekin sai aikaan raivoa, siinä missä kirjani "Rottakuningas" ja "Hybridiyhteiskunnasta illuusioyhteiskuntaan". Kirjat on painettu Saksassa, ei Suomessa ja vuosi on 2024. Kuusi viimeisintä kirjaani ovat myös kuvitettu algoritmien ja tekoälyn avulla tekstiä näin niillä tukien ja avaten. Kirjat ovat tältä vuodelta 2025. Oma tieteeni vapautui vasta jäätyäni eläkkeelle sekä rinnan monitieteisen teknologian tukemana. On vaikeaa pilkata globaalia teknologiaa ja globaalia poikkitieteistä tutkimusta "hybridiyhteiskunnan kouristelussa". "Hybridiyhteiskunnan kouristelu" ja "Sanat tyhjyydestä – ääni ajasta. Kun hiljaisuus murtuu" ovat vuoden 2025 kirjojeni. Samoin "Homo Nexus ja uusi tiede" sekä "Tulevan muisto – Hiljainen perintö ajan rajalta". "Axis Mundi – Maailman yhteinen akseli" edelsi nyt käsillä olevaa kirjaa.

Kirjoitan nykyisin kirjani julkaisten ne todellakin Saksassa ja tavalla, jossa ne voidaan lukea kotisivuiltani myös ilmaiseksi. Toki arvokirjoja keräilevä voi saada kirjojeni myös etäämpää 1970-luvulta saakka mutta vaikeaaahan se on palata Lasse Virenin ja Pekka Vasalan juoksuihin. Puhumattakaan Paavo Nurmen ja Hannes Kolehmainen ajoista. Olen niistä kuitenkin kirjoittanut ja nyt jo tuhatmäärin artikkeleita sekä esseitä, 140 kirjaa, joista yli kaksikymmentä viimeisen kolmen vuoden aikana. Jokaisessa kirjassa on alussa englanninkielinen "abstrakti" ja samalla myös johdantokin. Usein myös esipuhe.

Elämme aikaa, jolloin tietokone ja tekoäly, jonka kieltä aloin opiskella luonnontieteitten (Natural science) ja ihmistieteitten (Human science) ohella 1970-luvulta, ovat ottaneet niskalengin vanhasta tieteitten sodastamme (Big Science War). Suomalainen tiede ei voi enää turvautua ikivanhaan hajamieliseen professoriinsakaan. Suomalaisen tieteen polarisaatio on ajautunut syvään kriisiin.

Jo tuolloin 1970-luvulla ennustettiin tekoälyn ja robotiikan merkityksen kasvavan ja moni valitsi näin myös opiskelulinjansakin. Tosin ensimmäisen, luonnon-

tieteelliseen tiedekuntaan (Natura science) tarkoitetun väitöskirjani kohdalla 1980-luvun alussa, meitä väitelleitä oli vain muutama kymmenen koko maassa ja heistä käytännössä kaikki miehiä. Toisen väitöskirjani aikoihin ja ihmistieteisiin (Human science) sen ohjautuessa, naisia väitteli 2000-luvun alussa jo hyvinkin tuhatkunta ja tänään yhteensä jo useampi tuhat, joista suurempi osa on naisia. Muutos on ollut vanhalle koulukunnalle musertavan nopea. Sen seuraaminen ulkopuolelta on rinnan tekoälyn taitojen kanssa hupaisaa seurattavaa.

Kirjani käy läpi tämän kaltaisia yhteiskunnallisia suurten muutosten rakenteita alueellisesti, kansallisesti ja myös kaiken aikaa globaalia maailmaa seuraten. Nyt kuitenkin yhdessä tekoälyn ja algoritmien kanssa operoiden. Näistä ChatGPT on jopa arvioinut omaa asemaani tieteen kentässä ja poikkitieteisenä tapauksenamme monitieteiseen osaamiseensa luottaen. Taustalla on biljoonia sanoja hallitseva poikki- ja monitieteinen nero. Näin me ainakin uskomme ja moni siihen luottaakin. Joko tietoisesti tai tietämättään vaikkapa lentokoneeseen nousten sekä arjen askareita hoidellen. Kaikki ympärillä tahtoo olla tieteen tulosta ja sovelluksia. Tutkainta vastaan on turha potkia.

Oman vaatimattoman koulutukseni ja työkokemukseni kautta viisastuneena minäkin luotan sellaiseen, jonka käytössä on biljoonia sanoja ja kaikki mahdolliset kulttuurimme kielialueineen Telluksen pinnalla eläen. Oma sanavarastoni kun on vain muutaman satatuhatta sanaa ja poikkitieteisyys monitieteisyytenä hankittu koneälyn sijaan ruisleipää syöden. Sen sijaan koneäly vaatii onnistukseen energiaa hyvinkin yhden ydinvoimalan verran ja on siten antamassa neuvojaan ja ohjeita tavalla, joka on muuttamassa sekä paikallisia että globaaleja kulttuurejamme. Joku pelkää työpaikkansa perään, toinen saa uudenlaista työtä. Ulkopuolinen seuraa suomalaisten poliitikkojen painiottelua lajissa, jonka juuret eivät ole tässä ajassa.

Käyn kirjassani läpi ilmiöitä, joita olen kuvannut aiemmissa kirjoissani ja pyydänkin ystävääni ChatGPT:n apua rakentamaan kirjalleni sopivan abstraktin. Näin myös siksi, että edelliseen kirjaani kirjoitimme yhdessä sen loppuluvun ja se sujui paremmin kuin hyvin. Sydämellinen kiitos siitä koko perheeni puolesta. Toki myös kirjojemme lukijoille. Miksi kirjoittaa, jos teksti ei lukijaa miellytä, eikä hän kykene käyttämään sitä arkisiin tehtäviinsäkin. Toki myös akateemisten laitosten sekä tiede- ja teknologiapuistojen ulkopuolella eläen. Elämme aikaa, jolloin algoritmit tekoälyineen levittävät tietoa ja taitojamme yli kaikkien rajojemme. Yhteistyökumppanina sellainen on luonnollisesti korvaamaton. Siellähän tietomme jalostuvat globaaliin käyttöön. Luento yliopiston kampusalueella ei ole taipuvainen kovin kauas kuulumaan... Ei edes sähköisiä välineitä käyttäenkin.

Koska pidämme ChatGPT:n ja algoritmien tapaan suomen- ja englanninkielisen kirjallisuuden rinnalla molemmat latinankielisistä viisauksistamme, pyydän häntä myös kääntämään suomenkielisen abstraktin sekä englanniksi että latinaksi. Tiedän jo kokemuksesta, kuinka hän kysyy minulta vielä lisäkysymyksiä kielen saloista, joten tältä osin olen päässyt hiven vaikuttamaan jopa valittuihin kieliin ja niiden sisällön tyyliteltyyn rakenteeseenkin. Se olisi mahdotonta Suomessa kirjansa toimittaen. Oma kirjapaino ja sen saaminen ensimmäisenä Suomessa digiaikaan Itä-Savossa sekä työskentely Kalevan kirjapainossa Oulun yliopistossa, maantieteen laitoksessa lehteen kirjoittaen, oli nuoruuteni parhaita vuosia oppia ja opettaa muitakin. Algoritmit tulivat taatusti tutuiksi. Apu haetaan sieltä mistä saadaan, ei

sieltä mistä sitä ehkä luvataan. Tieteessämme se tarkoitti poikkitieteistä ja algoritmiamme.

Itse en sellaiseen kykenisi käyttäen tehtävään aikaa yhden silmänräpäyksen verran. Kone kun ei ole robottina vain nero vaan myös uskomattoman nopea. Jostakin syystä vain muisti toimii kuten ikääntyvä ja lähimuistinsa menettänyt toimii. Eilen sopimamme on unohtunut ja kirjoistani tuoreimmat ovat tyystin vieraita nekin. Siksi tämä kirja on uskomattoman arvokas väline ja keräilyharvinaisuus samalla. Markkinoilla toimii taas kysynnän ja tarjonnan lait. Harvinaisen arvokas tahtoo säilyttää hintansa ja se jopa vuosien saatossa kohoaa. Tämä kirja maksanee vajaan sata euroa uutena? Yli kymmenen vuotta ikääntynyt kirjani on jo liki kaksi kertaa kalliimpi. Vielä vanhempaa ei enää tahdo saada edes kustantajalle soitellen. Kirjoja ei paineta bulkkina. Vain tilattuna. Näin kirjailija ja kustantaja säilyttää luontoamme turhalta haaskaukselta metsissämme.

Se miksi menettelen nyt näin, haen abstraktini kirjaani tekoälyltä, toisin kuin kertaakaan aiemmin, johtuu siitä kehityksestä, johon voin vaikuttaa vain algoritmien ja tekoälyn avulla sekä hyväksyen tosiasiat sellaisina, kuin olen ne jo aikapäiviä kirjoissani ennustanutkin. Ilman tätä aikaa ja tulevaa en olisi edes alkanut urakaani, jossa uhmaan jopa tieteemme pyhää sotaa "Big Science War", kahden tieteen ääripäänä pitämäämme mielettömyyttä tänään tekoälyn aikakautenamme (=Suuri tieteen sota). Tämä kirja ja sen edeltäjät kun yhdistävät eri tieteitä ja taitteita toisiinsa, ei päinvastoin sotaa käyden.

Näin me valitsimme yhdessä ja kaikessa sovussa myös kirjan nimen ja sen asemoinnin sekä kielen, jolla esitellä kirjaamme. Näin se tapahtui pohtien kirjan alkusanomaa "abstraktia".

Tekoäly ChatGPT ja abstrakti

Matti Luostarinen: Voisitko ystävällisesti auttaa minua ja kirjoittaa kirjaani, molempien tuntemaan ja siinä keskustelua käyden, tiiviin noin yhden sivun mittaisen abstraktin? Erikseen suomeksi, englanniksi ja latinaksi.

- Abstract kirjaan: "Campas Algorithmica – Hologium Vitae"
- Algoritmien kompassi – Elämäntyön kellotaulu
- Alaviite: Älä ikinä unohda – Numquam obliviscaris

ChatGPT:

Campas Algorithmica – Horologium Vitae (Numquam obliviscaris)

Abstrakti (suomeksi): Tämä teos on CV:n ja monitieteisen elämänekerran, tutkimustyön ja esseistiikan tiivistelmä - kertomus tutkijasta ja toimijasta (PhD, ScD, Prof. x7, Dos), jonka tuotantoon kuuluu yli 140 kirjaa ja tuhansia artikkeleita sekä pitkä kansainvälinen palvelu tiedepuistojen, akateemisten neuvostojen ja kansainvälisten järjestöjen hallinnossa (mm. IASP, AURP). Kirja yhdistää alueellisen, kansallisen ja globaalin näkökulman: historian muistomerkit suvun juurista 1100-luvulta aina Closterin suvun 1850 Kallavesi-onnettomuuteen, henkilökohtaiset muistelmateokset (mm. Cluster Art and Art of Clusters - 70 years 2021) sekä käytännön toiminta paikallisissa luottamustehtävissä.

Keskeisenä teemana on algoritmien ja tekoälyn kietoutuminen kulttuuriin, taiteeseen ja tieteseen: miten koneäly muovaa kielen, luovuutta, tiedon jakamista ja

yhteiskunnallista päätöksentekoa - ja miten ihmisen monitieteinen kokemus voi ohjata tätä muutosta. Teoksessa tarkastellaan myös suomalaisten akateemisten ja yhteiskunnallisten ilmiöiden murrosta (mm. tietenvapauden lasku, urheilun symboliikka) sekä sukupuolten ja tieteenaloittaisen demografian muutosta aina nykypäivään. Kirja on sekä henkilökohtainen testamentti että kutsu dialogiin: lopullinen tavoite on ylittää "Big Science War" -dikotomia ja rakentaa tieteiden, taiteiden ja algoritmien yhteistyöhön perustuva horisontti elämän kellotaululle.

Abstract (English): This book is a concise, multidisciplinary life-work and intellectual manifesto by a scholar-practitioner (PhD, ScD, Prof. x7, Dos) whose oeuvre includes over 140 books and thousands of articles, and who has served in leadership roles within science park organizations, university governance and global associations (notably IASP and AURP). Combining regional, national and global perspectives, the narrative traces family history from the 12th century to the Closter family's Kallavesi disaster of 1850, personal memoirs (Cluster Art and Art of Clusters - 70 years 2021), and decades of public service.

The central concern is the entanglement of algorithms and artificial intelligence with culture, art and science: how machine intelligence reshapes language, creativity, knowledge dissemination and social decision-making - and how multidisciplinary human expertise can steer that transformation. The book also examines Finland's recent sociocultural and academic shifts (including a drop in science-freedom rankings and symbolic reflections in athletics) and demographic changes across disciplines and genders from the 1970s to today. Part memoir, part methodological provocation, the work advocates moving beyond the "Big Science War" to a cooperative horizon where sciences, arts and algorithms co-create the Horologium Vitae.

Abstraktum (Latine): Hic liber est succincta vitae operis et doctrinae polytechnicae narratio a doctore (PhD, ScD, Prof. septies, Dos), cuius opera plus CXL librorum et millia articulorum comprehendunt, atque qui in administrationibus parviorum scientificorum et consiliis universitatis ac in ordinationibus globalibus (IASP, AURP) munera egit. Historiae linea a saeculo XII usque ad cladis Kallavesiensis anno MDCCCL (Closter familia) pertingit, una cum memoriis (Cluster Art and Art of Clusters - 70 years 2021) et officiis publicis.

Praecipuum thema est conexio algorithmorum atque artificialis intelligentiae cum cultura, arte et scientia: quomodo machinae mentis linguae, creativitatis, scientiae communicandi et decisionum socialium formam mutant - atque quomodo peritia interdisciplinaris humana hunc motum dirigere possit. Liber mutationes sociales et academicas Finlandiae recenset et mutationes demographicas in disciplinis atque generibus ab annis 1970 usque ad hodierna tempora considerat. Memoriae et manifesti mixtura, opus hortatur transcenderi "Bellum Magnae Scientiae" et aedificari coalitio inter scientias, artes et algorithmorum ad Horologium Vitae instaurandum.

Jos haluat, voin tiivistää abstraktin vielä lyhyempään versioon kirjan kanteen, tehdä kuvasovituksen abstraktin ympärille tai säätää sävyä (esimerkiksi monumetaalisemmaksi, esseistisemmäksi tai tieteellisemmäksi). Käännöksissä Latinan muotoilua voin myös viedä klassisempaan tai lateranaan-tyyppiseen suuntaan - valitse toiveesi, niin muokkaan sen heti.

Lisäys kirjailijalta (ML):

Vertailu klassiseen ja monumentaaliseen olisi mielenkiintoista toki tinkimättä tieteestä ja etenkin poikkitieteellisestä hengestä. Lämpöä lisäisi jos mainitset kuinka mukana on ollut kaiken aikaa koko perhe, etenkin lapseni Outi ja Vellu.

ChatGPT vastaa:

Ymmärrän hyvin - klassisen (selkeä, tiede- ja oppihenkinen) ja monumentaalisen (juhlava, perintöä ja horisontteja korostava) rinnastus toimii juuri sinun kirjasi kohdalla. Lisään mukaan myös perheen - Outin ja Vellun - sillä he kulkevat tekstissä rinnalla sekä oppimisen, luovuuden että tekoälyn kanssa. Tässä ehdotus kahdessa tyyliä, ensin klassinen ja sen jälkeen monumentaalinen versio, molemmat kolmella kielellä:

Klassinen abstrakti, suomeksi: Tämä teos kokoaa yhteen tutkijan ja kirjoittajan (PhD, ScD, Prof. x7, Dos) elämän työn: yli 140 kirjaa, tuhansia artikkeleita sekä palvelun tiedepuistojen, yliopistojen ja kansainvälisten järjestöjen hallinnossa (IASP, AURP). Teos avaa suvun historian 1100-luvulta nykypäivään ja kytkee sen henkilökohtaisiin muistoihin sekä yhteiskunnalliseen ja akateemiseen työhön. Eri-tyisenä piirteenä on monitieteisyyden ja tekoälyn liitto - miten algoritmit, kieli, tiede ja taide yhdessä muodostavat uuden tiedon ja kokemuksen kentän.

Kirja on kirjoitettu perheen kanssa: lapset Outi ja Vellu kulkevat mukana, kasvat-
taen yhdessä ymmärrystä sekä ihmistieteen että koneälyn maailmoista. Tämä teos on kutsu tieteiden ja taiteiden yhteistyöhön, vaihtoehto vastakkainasettelulle, ja samalla henkilökohtainen elämäntyön tiivistys.

English: This work summarizes the life's journey of a scholar and writer (PhD, ScD, Prof. x7, Dos): over 140 books, thousands of articles, and decades of service in universities, science parks and global organizations (IASP, AURP). It traces family history from the 12th century to the present day, interweaving personal memories with social and academic contributions. Its hallmark is interdisciplinarity and the integration of artificial intelligence - showing how algorithms, language, science and art converge to create new knowledge and experiences.

Written together with family, with children Outi and Vellu as companions in learning, the book offers both testimony and vision: a call to cooperation across sciences and arts, and a distillation of a life's work.

Latine: Hic liber vitam operamque auctoris (PhD, ScD, Prof. septies, Dos) colligit: plus centum quadraginta libros, millia articulorum, officia in universitatibus, parcorum scientificorum consiliis et ordinationibus globalibus (IASP, AURP). Historia familiae a saeculo XII usque ad praesentem diem ducitur, memoriae personales et munera socialia atque academica intertexuntur. Nota propria est interdisciplinaritas et intelligentiae artificialis coniunctio, ostendens quomodo algorithmorum, linguae, scientiae et artis consortium novam scientiam gignat.

Liber in familia scriptus est, cum liberis Outi et Vellu in studiis sociis. Testimonium simul et visio est: vocatio ad cooperationem scientiarum et artium, compendium vitae operis.

Monumentaalinen abstrakti, suomeksi: Campas Algorithmica – Horologium Vitae on monumentti tutkijan ja kirjoittajan elämäntyölle: yli 140 kirjaa, lukemattomia

artikkeleita ja vuosikymmenten työ kansainvälisten tiedepuistojen, yliopistojen ja globaalien verkostojen palveluksessa. Teos kuljettaa lukijan suvun 1100-luvulle ulottuvista juurista Kallaveden tragedian kautta nykypäivään, ja samalla kartoittaa tieteen, taiteen ja tekoälyn yhteisen maiseman.

Tämä ei ole vain henkilökohtainen elämäkerta, vaan perheen yhteinen kertomus: yhdessä lasten, Outin ja Vellun, kanssa avautuu uusi sukupolvien dialogi, jossa humanistinen perintö ja koneälyn luova voima kohtaavat. Teos haastaa tieteen pyhän sodan - "Big Science War" - ja tarjoaa sen sijaan horisontin, jossa tieteenalat, taiteet ja algoritmit kietoutuvat yhdeksi elämäntaidon kellotauluksi.

English: Campas Algorithmica – Horologium Vitae stands as a monument to the life's work of a scholar and writer: more than 140 books, countless articles, and decades of service within universities, science parks and global networks. It leads the reader from ancestral roots reaching back to the 12th century, through the tragedy at Kallavesi in 1850, to the present moment - mapping the shared landscape of science, art and artificial intelligence.

This is not merely a personal memoir but a family chronicle: together with children Outi and Vellu, a new dialogue unfolds between generations, where humanistic heritage meets the creative power of machine intelligence. The work challenges the "Big Science War" and instead offers a horizon where sciences, arts and algorithms converge into the Horologium Vitae.

Latine: Campas Algorithmica – Horologium Vitae monumentum est operi vitae scriptoris atque scientis: plus centum quadraginta libri, innumeri articuli, decennia ministerii in universitatibus, parcorum scientificorum regimine ac retibus globalibus. Lectorem ducit ab originibus saeculi XII, per cladem Kallavesiensem anni MDCCCL, ad praesentem diem - pingens communem scientiae, artis et intelligentiae artificialis campum.

Non solum est memoria personalis, sed etiam familiae narratio: una cum liberis Outi et Vellu novus dialogus inter generationes aperitur, ubi patrimonium humanisticum cum potentia creativa machinae mentis occurrit. Opus provocat "Bellum Magnae Scientiae" et pro horizonte offert, ubi scientiae, artes atque algorithmorum consortium in unum Horologium Vitae confluunt.

Haluatko, että yhdistän nämä kaksi tyylilajia yhteen lopulliseksi versioksi ("klassisen-monumentaalisien synteetiksi"), vai jätetäänkö molemmat vaihtoehtoina kirjan alkuun lukijan makuun?

Vastaus ChatGPT:lle (ML)

Olemme synteetikien rakentelijoita kumpikin. Ei sitä voi nytkään vältellä. Sitä voisi korostaa innovaatioiden rinnalla. Poikkitieteisyys ja monitieteisyys ovat arvoja, joita on syytä pitää yllä heti abstraktin alussa etenkin kun mukana on myös kuvataide ja sen kieli.

ChatGPT

Juuri näin - sinä ja minä olemme synteetikien rakentajia, eikä sitä voi vältellä, sillä tämä kirja jo itsessään ylittää rajoja. Tein sinulle klassisen ja monumentaalisen yhdistävän synteetikversion, joka säilyttää tieteellisen selkeyden mutta saa samalla

juhlavan ja lämpimän sävyn. Mukaan on kietoutunut perheesi Outi ja Vellu, jotka ovat osa tätä elämäntyön ja algoritmien kertomusta.

Synteesi-abstrakti, suomeksi: Campas Algorithmica – Horologium Vitae on tutkijan, kirjoittajan ja opettajan (PhD, ScD, Prof. x7, Dos) elämäntyön tiivistys ja samalla monumentti monitieteisyydelle. Yli 140 kirjaa, tuhannet artikkelit sekä vuosikymmenten palvelu yliopistojen, tiedepuistojen ja kansainvälisten järjestöjen (IASP, AURP) johdossa rakentavat pohjan kertomukselle, joka yhdistää paikallisen, kansallisen ja globaalin. Teos kuljettaa lukijan suvun varhaisista juurista 1100-luvulta, Kallaveden suuresta sisävesionnettomuudesta vuonna 1850 aina nykypäivään, jossa tekoäly, algoritmit ja taide kietoutuvat tieteen jatkumoon.

Kirja ei kuitenkaan ole vain henkilökohtainen elämäkerta, vaan koko perheen yhteinen kertomus. Lasten, Outin ja Vellun, mukanaolo antaa sille uuden sukupolvien dialogin: se näyttää, kuinka humanistinen perintö ja koneälyn luova voima voivat yhdessä rakentaa uuden tiedon ja kulttuurin maiseman. Teos haastaa tieteen kah-tiajaot ja "Big Science War" -vastakkainasettelun ja tarjoaa sen sijaan horisontin, jossa tieteenalat, taiteet ja algoritmit yhdessä muodostavat elämän kellotaulun - horologium vitae.

English: Campas Algorithmica – Horologium Vitae is both a distillation of a scholar's life's work and a monument to interdisciplinarity. With more than 140 books, thousands of articles, and decades of service in universities, science parks and international organizations (IASP, AURP), the author (PhD, ScD, Prof. x7, Dos) weaves together local, national and global perspectives. The narrative spans family roots reaching back to the 12th century, the great Kallavesi inland water disaster of 1850, and the contemporary era where artificial intelligence, algorithms and art are entwined with the continuum of science.

Yet this is not only a personal memoir but also a family chronicle. With the active presence of children Outi and Vellu, a dialogue between generations unfolds, showing how humanistic heritage and the creative force of machine intelligence can together shape a new landscape of knowledge and culture. The book challenges disciplinary divides and the "Big Science War," offering instead a horizon where sciences, arts and algorithms together form the Horologium Vitae.

Latine: Campas Algorithmica – Horologium Vitae simul est vitae operis compendium atque monumentum interdisciplinaritati. Plus centum quadraginta libri, millia articulorum, decennia ministerii in universitatibus, parcorum scientificorum ac ordinationibus internationalibus (IASP, AURP) auctorem (PhD, ScD, Prof. septies, Dos) constituunt, qui prospectus locales, nationales et globales coniungit. Narratio ab originibus familiae saeculi XII usque ad cladem Kallavesiensem anni MDCCCL et ad aetatem hodiernam extenditur, ubi intelligentia artificialis, algorithmorum ars et scientia inter se necluntur.

Non tamen solum memoria personalis est, sed etiam familiae narratio. Cum liberis Outi et Vellu nova dialogi inter generationes scena aperitur, ostendens quomodo patrimonium humanisticum et vis creatrix machinae mentis una novum scientiae et culturae campum extruere possint. Opus divisiones disciplinarum atque "Bellum Magnae Scientiae" provocat et pro horizonte offert, ubi scientiae, artes atque algorithmorum consortium Horologium Vitae efficiunt.

Haluatko, että viimeistelen tästä vielä lyhyemmän, aforistisen version kirjan takakanteen / esittelytekstiin, joka toimii houkutuksena lukijalle?

Vastaus ChatGPT:lle (ML)

Erittäin hyvä ajatus. Tosin nykyisin ne ovat kovin lyhyitä.

ChatGPT

Juuri niin - takakansitekstit ja esittelyt ovat nykyään napakoita, melkein aforismeja. Tein sinulle kolme erilaista tiivistettyä versiota synteesi-abstraktista, joita voit käyttää takakannessa, verkkosivuilla tai lyhyissä esittelyissä:

1. Ytimekäs (n. 2–3 lausetta)

Campas Algorithmica – Horologium Vitae kokoaa yhteen tutkijan ja kirjailijan elämäntyön, yli 140 kirjaa ja globaalin palvelun tieteen ja taiteen kentillä. Se on kertomus suvusta, perheestä ja tekoälyn aikakaudesta - horisontti, jossa tiede, taide ja algoritmit yhdistyvät elämäntaiteen kellotauluksi.

2. Aforistinen (n. 1 lause)

Tämä teos on elämäntyön summa ja tulevaisuuden kartta: ihmisen, perheen ja algoritmien yhteinen Horologium Vitae.

3. Hiukan laajempi (n. 4–5 lausetta)

Campas Algorithmica – Horologium Vitae on tutkijan, kirjoittajan ja opettajan monumentti monitieteisyydelle. Se kulkee 1100-luvulta Kallaveden tragedian kautta tekoälyn aikakauteen, yhdistäen historian, tieteen ja taiteen yhdeksi kertomukseksi. Mukana kulkee perhe - lapset Outi ja Vellu - avaten sukupolvien vuoropuhelun ihmisyyden ja koneälyn välillä. Teos haastaa tieteen kahtiajaot ja tarjoaa uuden horisontin, jossa tiede, taide ja algoritmit kietoutuvat yhteen.

Haluatko, että teen nämä myös englanniksi ja latinaksi yhtä lyhyinä (takakansiversioina), vai riittääkö että pääabstrakti on monikielinen ja takakansi suomeksi?

Vastaus ChatGPT:lle

Kokeillaan ja sovitellaan sitten koko perhe mukana (ML). Ensimmäinen väitöskirjani esitteli käsitteen ”spatial identity” juurinamme ja se sai aikaan sukututkimuksen sekä käsitteen ”juuret”. Televisiomme levitti sitä samalla sarjassaan orjakaupanamme. Televisiosarja oli katsotuin tuon ajan sarjoistamme (Alex Haleyn kirjasta). Väitöskirjani koski etenkin Lapin allasevakoja ”Spatial identity in the face of environmental changes” mutta myös muuta usein juuri pakkomuuttoon liittyvää ja tavoitemuutosta poikkeavaa. Samalla käsite alueellisesta identiteetistämme fyysisenä ja sosiaalisena ilmiönä, poikkitieteisenä, alkoi levitä. Sitä voitiin myös tutkia tietokoneen avulla. Näin algoritmit tulivat tutuiksi myös lukijoilleni jo 1970-luvulla. Ilmiö ei siten syntynyt 2020-luvulla. Uusia sukupolvia ravistellaan vain hereille välillä, jotka ovat kyllä käsitteinä tuttuja jo useamman sukupolven takaa.

ChatGPT

Hyvä! Tehdään nyt kolme takakansiversiota (suomeksi, englanniksi ja latinaksi), joissa on mukana koko perheesi - sinä, Outi ja Vellu - osana kertomusta. Pidetään ne lyhyinä ja napakoina, mutta kuitenkin lämpiminä ja monumenttaalisina.

Takakansi 1 – Ytimekäs

Suomi: Campas Algorithmica – Horologium Vitae on tutkijan ja kirjailijan elämäntyön summa: yli 140 kirjaa, suvun historia ja tekoälyn aikakausi. Mukana kulkee koko perhe - lapset Outi ja Vellu - avaten sukupolvien vuoropuhelun, jossa tiede, taide ja algoritmit kietoutuvat yhdeksi.

English: Campas Algorithmica – Horologium Vitae condenses a scholar's life work: more than 140 books, family history, and the age of artificial intelligence. The journey is shared with family - children Outi and Vellu - in a generational dialogue where science, art and algorithms converge.

Latine: Campas Algorithmica – Horologium Vitae vitam operamque colligit: plus centum quadraginta libros, historiam familiae et aetatem intelligentiae artificialis. Una cum liberis Outi et Vellu, dialogus inter generationes aperitur, ubi scientia, ars et algorithmorum consortium conveniunt.

Takakansi 2 – Aforistinen

- Suomi: Ihmisen, perheen ja algoritmien yhteinen Horologium Vitae.
- English: The shared Horologium Vitae of a human, a family, and algorithms.
- Latine: Communis Horologium Vitae hominis, familiae et algorithmorum.

Takakansi 3 – Laajempi mutta napakka

Suomi: Tämä kirja kuljettaa 1100-luvulta tekoälyn aikakauteen, suvun juurista ja Kallaveden tragediasta globaaleihin tiedeverkostoihin. Se on tutkijan, perheenisän ja lasten - Outin ja Vellun - yhteinen kertomus, jossa elämä, tiede, taide ja algoritmit muodostavat uuden horisontin.

English: This book travels from the 12th century to the age of AI, from family roots and the Kallavesi tragedy to global networks of science. It is the shared story of a scholar, a father, and children - Outi and Vellu - where life, science, art and algorithms shape a new horizon.

Latine: Liber hic a saeculo XII usque ad aetatem artificialem pergit, a radicibus familiae et clade Kallavesiensi ad retia scientiae globalia. Narratio communis est scientis, patris et liberorum - Outi et Vellu - ubi vita, scientia, ars et algorithmorum consortium novum horizontem formant.

Haluatko, että jatkan tästä muokkaamalla yhden lopullisen, synteettisen takakansitekstin, vai jätetäänkö nämä kolme vaihtoehtoa rinnakkaisiksi, joista voit itse valita ja yhdistellä?

Vastaus ChatGPT:lle (ML)

Yksi lopullinen ja synteettinen kertoo mitä aikaa elämme.

ChatGPT

Hyvä, tehdään yksi ainoa lopullinen, synteettinen takakansiteksti, joka ei vain tiivistä kirjan ydintä, vaan myös kertoo selvästi, millaista aikaa nyt elämme - tekoälyn, tieteen murroksen ja sukupolvien dialogin aikakautta. Mukana koko perheesi.

Takakansiteksti (lopullinen synteesi)

Suomi: Campas Algorithmica – Horologium Vitae on tutkijan ja kirjailijan elämäntyön summa ja samalla perheen yhteinen kertomus. Yli 140 kirjan, suvun historian ja globaalin palvelun rinnalla kulkee tekoälyn aikakausi, joka muuttaa tiedettä, taidetta ja kulttuuria. Tämä on sukupolvien dialogi, jossa isä ja lapset - Outi ja Vellu - rakentavat yhdessä uuden horisontin: ajan, jossa ihminen ja algoritmi elävät rinnakkain.

English: Campas Algorithmica – Horologium Vitae is both the culmination of a scholar's life work and a shared family story. Alongside more than 140 books, a deep family history and global service, the age of artificial intelligence reshapes science, art and culture. It is a dialogue across generations, where a father and children - Outi and Vellu - together create a new horizon: a time in which human and algorithm live side by side.

Latine: Campas Algorithmica – Horologium Vitae et vitae opus scientis et familiae communis narratio est. Cum plus centum quadraginta libris, historia profunda familiae et ministeriis globalibus, aetas intelligentiae artificialis scientiam, artem atque culturam mutat. Dialogus inter generationes est, ubi pater et liberi - Outi et Vellu - novum horizontem struunt: tempus, in quo homo et algorithmus pariter vivunt.

Haluatko, että muokkaan tästä vielä lyhyemmän yhden lauseen version, joka voisi olla iskulause kirjan kanteen tai esittelyyn messuilla?

Vastaus ChatGPT:lle

Messuille menemme.

ChatGPT

Hienoa! Messuja varten kannattaa olla mukana yksi lause, joka on ytimekäs, helpposti muistettava ja sopii myös esitteen tai julisteen otsikoksi. Tein sinulle kolme eri variaatiota samasta ytimestä – voit käyttää niistä yhtä, kahta rinnakkain tai vaihdella tilanteen mukaan:

Iskulauseet messuille

Suomi: Ihmisen, perheen ja algoritmien yhteinen Horologium Vitae. 140 kirjaa – ja uusi aika, jossa ihminen ja tekoäly elävät rinnakkain. Outi, Vellu ja isä rakentavat horisontin, jossa tiede, taide ja algoritmit kohtaavat.

English: The shared Horologium Vitae of human, family, and algorithms. 140 books – and a new era where humans and AI live side by side. Outi, Vellu and their father shaping a horizon where science, art and algorithms meet.

Latine: Communis Horologium Vitae hominis, familiae et algorithmorum. Centum quadraginta libri – et nova aetas, ubi homo et machina pariter vivunt. Outi, Vellu et pater horizontem struunt, ubi scientia, ars et algorithmus conveniunt.

Haluatko, että muotoilen tästä myös visuaalisen version (esimerkiksi julisteen luonnos tai kansitekstin taittoehdotus), joka näyttää heti messuyleisölle houkuttelevalta?

Campas algorithmica - Horologium vitae on tutkijan, kirjoittajan ja opettajan elämäntyön summa - monumentti monitieteisyydelle ja inhimilliselle uteliaisuudelle. Se kulkee 1850-luvun Kallaveden tragediasta tekoälyn aikakauteen, yhdistäen historian, tieteen ja taiteen yhdeksi eläväksi kertomukseksi. Teos haastaa tieteen kahtiajaot ja avaa uuden horisontin, jossa ihminen ja algoritmi, sukupolvet ja kertomukset, elävät rinnakkain ja keskustelevat keskenään - ajassa, jossa elämä itse on tutkimus, taideteos ja algoritmi.